

NÉPNEVELŐ

A MAGYARORSZÁGI KATH. TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden héten egyszer, vasárnap.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 6 K.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

VIII., Szentkirályi-utca 28.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A pályázati hirdetéseknek minden egyes közlés után 6 fillér fizetendő.

Állandó hirdetéseknek nagyobb kedvezmény.

Kisebbségi hirdetésekre külön árték.

Egész oldal...kor. 50.— Negyed oldal...kor. 10.—

Fél oldal...kor. 28.— Nyolcad oldal...kor. 10.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Hírlapkönyvtári
Védőknapió

1909. I. 3. 225 27

Őszinte szavak a magyar katolikus tanítókhöz.

Midőn 15 évvel ezelőtt, a milleneum előestéjén, lapunk először köszöntött be a katolikus népoktatási intézetek hajlékába, szerényül csak azt kérte a latin és görög szertartású katolikus tanítóktól, hogy fogadják szívesen, forduljanak feléje szeretetteljes bizalommal, ne dobják el olvasatlanul, kössenek vele őszinte frigyét.

Ma is ezeket kérjük. És ugyanakkor lapunk közös munkára hívta fel a keresztény magyar tanítóságot, hogy ily módon «az évezredek által megszentelt isteni elvek alapján a legnagyobb tanító, Krisztus szellemében az erkölcsi és szellemi műveltség fegyverével ellátott erős táborra legyenek tömöríthetők az akkor még bizony szétforgácsoltan, legtöbbször minden kézzelfogható eredmény nélkül küzdő erők, hogy azután e testület szent hitünk és az abból fakadó tiszta szeretet melegével bátran, az öntudat erejével, a győzelem biztos tudatában küzdhessen Mária országában a köznevelés minden terén a kereszt diadalának áldásaiért.»

Ime, ez volt akkor és ez ma is a mi programunknak sarkalatos pontja. A többi feladatok: a kath. iskola védelme, értékének emelése a keresztény nevelés és oktatás tudományos művelése által; a kath. tanítók egyesületi életének fokozása és ezzel kapcsolatosan az önművelődés irányítása és istápolása; a kath. tanítói öntudat emelése a hivatásszeretet erősítésével; a tanítók erkölcsi és anyagi érdekeinek előmozdítása és az azokért való okos, előrelátó küzdelem — s ha kell — a tanító tekintélyének megfelelő önértékes harc — mind-mind a vezérlő elvül felállított főcélből természetszerűen fölismert és követett törekvéseink valának. Ezekért dolgoztunk, fáradtunk, ezeknek szenteltük erőinket, ezekért áldoztuk szívünk minden dobbanását.

Hogy azután munkánknak mi volt a sikere, e kérdésre feleljenek azok, akik e lapot az első

számtól fogva testvérül fogadták. Az igazságos és elfogulatlan olvasó ítélete minket csak fel-emelő érzéssel tölthet el.

Azt a kis keretet, amit a Szent-István-Társulat áldozatkészsége 15 évvel előbb rendelkezésünkre adott, évről-évre úgy értékesítettük a hazai kath. iskolaügy érdekében és azal együtt a magyar nemzeti kultúra javára, hogy nyugodt önértékeléssel nézünk az e munkát érő és bárhonnán jövő kritika elé.

Tizenöt évvel ezelőtt a magyar kath. tanítóság jobbjai velünk együtt hálás köszönettel adóztak — mondhatjuk — nagy szeretettel ünnepték, üdvözölték a Szent-István-Társulat nagymélt. elnökségét azért, mert az ezredév hajnalán valóra váltotta a magyar kath. tanítóságnak évtizedek óta erősen táplált reménységét, megadta a hivatalos lapot a kath. nevelés és oktatás szent ügyének. És e hála bennünk él ma is.

Igaz, már akkor is hittük, éltetett a remény, hogy a lap szűkös keretei idővel nagyobbná fognak. Éreztük, hogy maga a kath. tanítóság, amint közelebb és közelebb jut a lap feladataihoz, helyesebben mondva, amily mértékben tudatára jut kath. tanítói mivoltának, oly mértékben fog fokozódni óhaja és kívánsága az iránt, hogy a *Népnevelő* bővebb és gazdagabb forráshoz vezesse a pedagógiai tudományok igazságaiért sovárgó tanítói lelkeket.

Nem akarunk e témánál hosszasan időzni. Ámbár felvilágosító, magyarázó fejtegetésekkel szükséges volna a csüggedőket erősíteni, kibékíteni, de legyen elegendő ezek részére is annak kijelentése, hogy — jobbainknak — fent vázolt reménye is valóra válik már a közel jövőben. A Szent-István-Társulat bővíteni szándékozik a lapot, amint az Országos Kath. Tanügyi Tanács ismeretes mozgalmi a lap anyagi támogatását illetően valóra válnak.

Már pedig ebben bizvást remélhetünk, mert a Tanács védő-elnöke, Zichy Gyula gróf püspök úr, főpásztori szeretettel karolta fel Országos Bizottságunknak e tárgyban a nagymélt. püspöki karhoz intézett hódolatteljes kérését.

Addig is azonban, amíg a püspöki kar döntését megnyerjük, a kath. tanítókra feladat vár:

1. Az egyházmegyék kath. tanítóegyesületei külön is kérjék kegyelmes főpásztorukat, miszerint megengedni méltóztassék, hogy az egyházmegye területén lévő kath. iskolák számára a Népmelvelő az iskolai aragya a templompénztár terhére megrendeltessek.

2. Az iskolaszéki gyűlésen a tantestület képviselője minden esetben indítványozza, hogy a tanítói állások pályázati hirdetése a Népmelvelőben történjen.

3. Minden kath. tanító saját hatáskörében terjessze a Szent-István-Társulat kiadványait, mert hiszen a Társulat minden befolyó jövedelme amúgy is a kath. kultúra oltárára visszatérül újabb áldozat.

Most pedig szeretettel köszöntjük olvasóinkat az újév alkalmából. Adjon Isten boldog újévet a magyar kath. népoktatás lelkes munkásainak.

Ember Károly,
a Nagy Szent-Gergely lovagrend
Commendatora, szerkesztő.

A gyermek egoizmusa.

I.

Ha végigtekintünk e «művelt» világban, ha vizsgáljuk az emberek tettét, ha benézünk a karakterekbe, fájo szívvel kell hátrálnunk. Nem találjuk fel, amit keresünk. Mit szeretnénk feltalálni? Az altruizmust, az önzetlenséget. És mi szomorít el? Az immorális érzelmek tapasztalata, az egoizmus rút, pszichikai jelenségei, az erkölcsileg romlott szív analóg vonásai. Úgy nőnek ezek korunkban, mint a dudva s kiszívják az emberi lélek nemességét, nem hagynak mást hátra, mint letarolt lelket, melynek rejtekei, a legkisebb zugot is beleszámitva, sivar kösziklaüreg, konganak az ürességtől, nincs bennök melegség, csak dohos éra áramlik a tavaszi lég helyett. Szomorú, de a mai kor nagy foltja. Nem tud az ember a haladás tovasiklásával nemesebbé lenni? A világ lárma, a rombolás, krízis mind az egoizmus szülötte. Ember, ember ellen tör, csak az égója jusson érvényre. Nem nézik korunkban a morált, nem a humanitást. Ó ezek feledve vannak! A felebaráti szeretet, mely igazi nyilvánulata az önzetlenségnek, oly kevés lélekben lakozik ma. Első az én.

Korunk e nagy hibája, az egoizmus, mely lépten-nyomon a társadalom minden rétegében felfedezhető, vajjon megvan-e az iskolában? Fellelhető-e a csepp gyermeki szivekben?

Midőn ezt kérdezem, egyszersmint így felelek: Az egoizmus lehet öntudatlan, realitástól kényszerített és tudatos, mely vagy morális vagy, immorális. Ez utóbbit vizsgáljuk előbb öntudatlan s öntudatos állapotokban negatív eredményeivel.

Az egoizmus azon időben tapasztalható először a gyermeknél, midőn az járnival tanul, kezét mozgatja, szóval testrészeit rendeltetésüknek megfelelőleg kezdi használni. (1. év.)

Ezen egoizmus azonban fiziológiai jelenség, mert nem öntudat végzi a munkát, mert nem ismeri ekkor még az énjét, csak a külső tárgyak, a materiák vonják a gyermek figyelmét magukra, mivel képzeteket alkotni nem tud.

S ezen vonzó hatást a tárgyak élénk, variáló színei, a tárgyak mozgása, esengése, hangok, csepe-becse, az alakok ugrádozásai keltik benne, megragadván figyelmét, valamint a ludibrium, vagyis a tárgyakkal látott aktiv cselekedetek végzése készítenek mimikálásra, hasonló cselekedetek, cselekmények reflexív végzésére.

Ha sír a kis gyermek, ha esillapítani kell rossz kedélyhangulatát, poharat üt az anya s elhallgat. Nézi-nézi könybelábadt szemmel, végre mosoly fut át arcán és ő is ütni akarja. Hogyha megengedik neki, szét is üti a poharat, ha nem, még jobban sír.

Vagy: játszik a többi testvére falóval, kocsival, cifra kövekkel. Jaj, ha meglátja az alig 1 és 1/2 éves gyermek! Odamegy ő is. Húzza maga felé a játékokat s vagy szétszórja, vagy összerombolja inkább, mintsem visszaadja.

Látja az étkezést, látja a tárgyakkal végzett munkákat, nem tudja ugyan a látottakat logikailag megfontolni, mégis természetes érzékének engedve, mindent elszed, ölébe rak, sajátjává tulajdonít és rág.

Az asztalon meglátja a terítőt, a babaruhákat a földön, a cifra masnikat, az ujságot, a könyvet, oda vonzza őt a külső szín dajkája őrző keze közül. Hogyan iparkodik, hogy törtet a tárgyak felé. Erkezése kobozás, zuzás, szakítás. Sírásra fakad mégis, ha elveszik tőle.

Nem kevésbé fontosak ezen jelenségek, habár öntudatlan, materiákon gyakorolt majmolási utánzások, mert ezek nem mások, mint az individualisztikus egoizmus alapjai. Ezekből a végtelenül vékony fonalkából szövődik a vastag kötél, mely később vagy mint önzés, vagy mint önzetlenség jelentkezik a finom gyermeki lélekben.

Mint a földrészecskék, olyanok ezek. Nem éreznek a földrészecskék mégis élő lény, növény nő ki, asszimilálódik belőlük. Megvan a csira, de szunnyadozik, csak a későbbi képzett proceszuszok keltik öntudatra, érlelik meg benne az égőt.

Ezen öntudatlan reflexmechanikai — mondjuk — egoizmusból lassan-lassan kezd kibontakozni a gyermeki lélek. Mindig jobban-jobban oszlik a ködfátyol, de azért még nem szabadul a reális hatás alól. A 3. és 4. évben már a tárgyokról képzei is vannak. Szemlél, kérdez, tudakozódik a 3—4 éves gyermek, mely érdeklődés megadja az alapot a képzetek keletkezésének és egy új periodusnak nyit kaput lélekben.

Egy 3 éves gyermeket kérdeztem a körülötte levő, tőle folyton szemlélhető tárgyakról s hibátlanul felelt kérdéseimre, ergo ismerte a tárgyakat, miből következtetve képzele volt a tárgyakról, mivel azok egyszerűbb részeit is el tudta mondani.

Ekkor maga magát is kezdi ismerni, amennyiben megkülönbözteti magát más tárgytól, mert annak jegyeit, alkotó részeit is el tudja mondani, így nem téveszti össze személyét azokkal.

Ezután 4 évestől tudakozódtam a képeskönyvben ábrázolt állatok felől. A körülötte élő állatokat megismerte és a nevöket eltalálta, azonban az oroszlán ábrájára macskát, a hattyú ábrájára libát, a farkas ábrájára kutyát mondott. Ebből következtetve a gyermek lelkében már a képzetársítási folyamat is megindult, így énje megismeréséhez egy lépéssel közeledett.

Azonban a 3—4 éves gyermek egoisztikus kérései, kérdései, tettei még mindig a külsőségtől vannak presszionálva, halott a 4. évtől kezdve már a memoria is megkezdí funkcióját. Ez az az idő, amelyben az «én» ismerete fellép. Hogy a külsőség nem indifferens, azt a következő példákkal bizonyítom, a 3—4. éveket illetőleg:

Ha a szülő vásárból jön, nem törődik azzal a 3—4 éves gyermek, hogy a többi testvérének hozott-e valamit, vagy nem, csak neki hozzon játékot, cukrot, mézeskalácsot. Hiába kér tőle valaki, nem adna senkinek belőle.

Egy leányka elhozta 3 és 1/2 éves testvérét az iskolába. Megkíséréltem egoizmusát. Adtam neki 2 fillért, vagy cukrot, valahányszor eljött. Egyszersmint kérdezgettem ezek után, hogy szeret-e iskolába járni a 3 és 1/2 éves gyermek. Mi lehetett más a felelet, mint nem akar otthon maradni, s, ha el nem vezetí testvére az iskolába. A cukor és az «én»-je oly magnetikus egymással.

Katonákat látott egy négy éves gyermek. A szép ruha látására minden áron katona akart lenni. Egy fadarabot vett elő, ez volt a puskája és defillirozott. De ez még kevés volt. Szüleit piros sapkáért kínozta mindig. Végre megvették neki. Most lett csak büszke! Oda nem adta volna a fél világért másnak; csak az ő fejét ékesítse.

Avagy nem ismeretes-e a 3—4 éves gyermek osztzkodása és azon veszekedés, mely ezen alkalmakkor végbe szokott menni? Mindegyik a jobbat, a szebbet és a nagyobbbat huzza maga felé, azt akarja.

Egyszer egy 4 éves körüli leánykával beszélgettem. Nagyon tetszett neki a kisasszonyok kabátja, boája, cipője, Ezen tetszést ki is fejezte vagy tiszteri említéssel. Én csak kérdezgettem, míg végre azon eredményre jutott, hogy neki is lesz, mert vesz a mamája részére oly szép lakkecipőt, télikabátot, fehér harisnyát. Tehát

magáról gondoskodott, énjét helyezte előtérbe a látottak hatása alatt. A külsőség az uralgó megfontolás nélkül, vajjon lehet-e szegénységük mellett, vagy sem.

Nézzük, mennyivel öntudatosabb az egoizmus a 4 évesnél idősebb gyermeknél. Ezen korban az objektív világ képzele mellett a szubjektivitás is nyilvánul. Szinte csodálatos ügyességet árul el sokszor a gyermek logikája, mint a következő példában:

Épen javában ugrándozott egy 5 éves fiú egy leánykával, midőn a kis leánykát enni hívta az anyja. Jó húsleves a tányérban, mit kinn a küszöbön akart elkölteni a leányka. A fiú természetesen oda sompolyogott és alázatosan mondogatja: Nekünk is csinál a mamám ilyet. Jó ez a leves? A mienk jobb lesz. Nem meleg? Ne fújd meg, én nem fújnám. Meg is mutatom, adj csak belőle. A leány nem adott neki és ekkor — ami az egoizmust bizonyítja — beleköpött a levesébe ilyen szavakkal, hogy ha nekem nem adsz, neked se legyen.

Négy és fél éves leányka megpillantott a másik kezében szépen felöltöztetett bábut, ami nagyon megtetszett neki. Másképp nem tehetta a magáévá, hát kikapta a tulajdonos kezéből és elszaladt vele! Itt a rossz cselekedetét mérlegelte, midőn ellépett.

Hogy a memoria működik-e a 4—5 éves gyermeknél, arra a következő két példát hozom fel:

4 és fél éves, kis leány a ruha haliatára előhozta, hogy ő mult vasárnap milyen szép ruhát látott s addig kérte atyját, míg meg nem ígerte neki a szépruha vételét.

Az atya a méhekről beszélt. Ötéves fia rögtön előhozta 3 és fél éves korában történt azon esetet, hogy neki a méhesben megszurta a méh a lábát, midőn ott mezitláb sétált. Égőját szubjektive helyezte előtérbe memoriája, reprodukálva képzetársítást folytán a fájdalmas esetet.

Az emlékezés, mint a tudat főmotívuma konstatalható az említettekbel, hol egyszersmint az «én» is előtérben van.

A szemlélet, érzet, a képzetek keletkezése és a memoria, mint a már tudatban volt képzetek koncentráls pontba való visszaidézésbel származott lelki jelenség, pszichologiailag fontosak, útbaigazítást adnak a tudat (öntudat) problémája megoldásához, melyek, mint ilyenek, elengedhetetlenül szükségesek az «én» ismeretéhez. Nem kész szubstanciák ezek, nem kész jelenségek, hanem, mint fiziologiai és lelki, szövvényes processzusokat, lelki folyamatként kell vizsgálnunk s nem szabad csupán spekulative tekintenünk.

Az eddigi példákból következményként három időszakot különböztethetünk meg az «én» alapjaként, habár szoros határokat vonnunk nem lehet. Az első 1—2 év (a passzív cselekedetek áthidalása) a reflexzimok köre, a má-

sodik 2–4 év a passzív cselekedetek áthidalása az aktivitásra és a harmadik 4–5 év kortól, midőn a gyermeki lélekben a logikai funkciók primitív és komplikáltabb létrejövése dominál.

A következő értekezésemben az iskolába lépő gyermeket kísérem végig az iskolai éveiben.
Nagyfödemes. *Kerényi (Krein) Rezső.*

Vizsgálják a dadós lányom.

Azaz dehogyan vizsgálja. — csak ünnepély készülődik a dadóban.

Hetek óta hallom a kis Lenke meg a fehér eica tragédiáját — a pajkos Péter esalafinta dolgait, — sőt erősen tisztában vagyok azzal is, hogy egy hétben hét nap vagyok, mert ezt már megzenésítve, sőt mimikázva adta tudtomra a leányom.

Parádéba öltöztetik hölgyemet, addig a kis lány pergeti a Pétert, meg a Lenkét s esilengeli a hét napjait.

Mert ez az ő repertoárja! Meg kell mutatni apának, mamának és a vendégeknek, hogy mit is tud a dadós deák.

És az én szívem hölgye is tudott.

Én legalább erősen imádkoztam, mikor az én trémázó lelkem remegő szájacskáját, a felelőtől tagranyilt szeméit láttam. — erősen kértem a jó Istent, hogy csak most, csak most engedje meg, hogy el tudja mondani a Pétert, meg a Lenkét.

Mert a jó Isten különös segítése kell ahhoz, hogy a dadóvizsgák sikerüljenek.

Már azt azután nem tudom, hogy a dadós néni szereti-e a jó Isten vagy az apró lelkek kétségbeesett vergődésén indul meg a szíve, az az egy azonban feltétlenül bizonyos, hogy apust, anyust nem sajnálja, bár-hogy drakoljanak is az apró legényért, leányért.

De sőt nehéz rovás íródik terhünkre, mert a dadós néni életkeserítő idegessége s az apró lelkek beteken át tartó kinlódása mind, mind a mi lelkünkön szárad.

És az ő hiúságukon.

Mert hiába izmos, hiába erős a fiúeska, hasztalan rózsás a kis leány arca a dadó udvaran való szabad hancúrozástól; — *nem ér az semmit, ha nem tud tengernyi verset s főleg, ha az ünnepélyen.* — majdnem vizsgát írt a tollam, — nem tudja a Pétert, meg a Lenkét, ha apus nem gyönyörködhetik azokban az irigyen bámuló pillantásokban, melyeket az apró ember előadása kivált a hallgatóságból.

Hogy azután ez a röpke diadal felér-e azzal, hogy bőséges csirait vetjük el az *idegességnek* és, ha a dadós néni nem nagy művésze mesteriségének, — már itt kezdjük száraztatni a rózsabimbó szirmait, melyeket pedig később az iskolák úgy is tülön-tül megtépáznak, — hogy megéri-e mindezt az a néhány büszkés pillan-

tás, mellyel a dadóvizsgán körültekinthetünk; — azt az én ósdi lelkem nem tudja megérteni.

De hát én nagyon különös ember vagyok. Ha a mesterségem néha-néha a dadóba visz, hogy a dadós néni dolgát megnézzem, csak sokkalta inkább örülök annak, ha a Janesit meg a Jóskát parázs birkózáson érem a dadós néni háta megett, az én leányom meg könyökig maszatosan süti a lakodalmas sárpogácsákat, — mondom, nagyobb az én lelkem öröme, ha az én apró hölgyem fitos orrán is ott diszeskedik egy parányi «liszt» a lakodalmasból; — mint ha bévül a füledt szobában találok az egész bándát s a buksi fejek álmosan bolingatva mondják-mondják a Lenkét meg a fehér cicát.

Schramm Béla.

Az új módszerű rajztanítás.

A modern rajzoktatás lényege megköveteli, hogy az anyag megválasztásánál feltétlenül a gyermek természetes fejlődésére legyünk figyelemmel, de tartsuk szem előtt a célt is, mely nem csak a kézügyesség megszerzését tüzi ki, hanem a gyermek ismeretkörének bővítését s kedélyének fejlesztését is.

Mindazonáltal egy olyan egységes anyagbeosztást, amelyet a régi módszer mintafüzetei nyújtottak, teljesen fölöslegesnek tartok. Ha a rajztanítás célját s az osztályokban megkívánható átlagos mértékét megállapítjuk, ezzel olyan mértékben, amilyenben szükséges, megállapítottuk az anyagot is. A részletezést ki-ki maga eszközölje.

A rajztanítás anyagáról szólva, először arról beszélhetünk, hogy általában mi alkalmas rajztanítási anyagul, másodsor, hogy az alkalmas anyagból mi felel meg az egyes osztályokban.

A kiinduló pont az iskolába lépő gyermek érdekköre, s ha szóba jöhet: ismeretköre, ami a szülőkre, testvérekre s általában a családi körre s játékokra terjed ki. Nem mellőzhető az ösztönszerű rajzolás sem, ami a gyermek eddigi szórakoztatója volt. Ezentúl minden olyan dolog alkalmas rajzoltatásra, amivel a gyermek érdeklődését és kedvét felkölthetjük, s amit értelme fejlettsége szerint megfigyelni tud.

Mindenesetre a legalkalmasabb anyagot a gyermek közvetlen közeléből, a szülői házból s játékaiból válogathatjuk. Azután az iskolában előforduló tárgyak és felszerelések, használati tárgyak, a gyermekek slöydmunkái, élelmiszerek, a természeti tárgyak, az állat-, növény- és ásványvilágból) bőven szolgáltatnak anyagot. Az elbeszélések, mesék s a mindennapi élet egyszerű apró eseményeinek illusztrálása, továbbá a stilizálás és tervezés sok alkalmat nyújt arra, hogy a gyermek rajzbeli ügyességét, felfogó és feltaláló képességét érvényesíthesse és fejleszthesse.

Hogy ebből az óriási anyaghalmazból mit

válasszon egy-egy év anyagául a tanító, azt már saját megítélésére kell bízunk. Nem vagyunk ugyan mindnyájan kiváló rajz tehetségek, de helyes érzékünk van, legalább kell, hogy legyen ahhoz, hogy egy rendszeres tanmenetet összeállítani tudjunk.

Nagy hiba volna egy egységes tanmenettel meghatározni az anyagot. Ez ellenkezik az új módszer céljával és szellemével, amennyiben természetessége az egyéniség érvényesülésének tért enged. Másrésztől fölösleges is. Elegendő, hogy a mérték szemmel tartásával egy cél felé törekedjünk. Egy célt több uton lehet elérni, hogy kevesebb vagy több fáradsággal járjuk-e meg az utat, muljék mi rajtunk. Akinek magasan áll a cél, szedje össze erejét, hogy elérhesse, s ha elérte, nézzen vissza a sok útra, hátha más alkalomra könnyebbet tud felfedezni. Hiszen az ország legkülönbözőbb vidékein vagyunk, ahány hely, annyifélek az emberek, az érdekek s a helyi körülmények, már pedig az új módszer mindezekhez alkalmazkodnunk kötelez, tehát lehetetlen óhaj az általános részletes tanmenet. De helyesebb is így, nem csak azért, mert gyakorlatilag is megfelelőbb, hanem azért is, mert ha több uton járunk, többet is tapasztalunk, s ezen tapasztalatokra szükségünk van, hogy az új módszernek egészséges és tartós életet biztosítsunk.

A rajz tanítás legfontosabb szempontjaiul a következőket emelem ki:

1. Az új módszer nemcsak megengedi, hanem meg is követeli, hogy a gyermek érvényre juttassa egyéniségét a rajzban.

2. Az anyagot mindig a gyermek értelmi fejlettségéhez kell mérni.

3. Figyelembe kell venni a gyermekek különböző mértékű tehetségét. A tehetségesebbnek neki megfelelő nehezebb témákat adhatunk, a feltűnő tehetségeket pedig céltudatosan vezetjük előre. A leggyengébbeket nem szabad eljuttatni, hanem olyan feladatokkal, melyek megoldására képes, saját maga előtt kell emelni, néha a siker nyomában járó kedv sikerrel hat a tehetségre.

4. A két nem különleges érdekei, hajlamai s leendő szerepkörük, mindig szemmel tartandók.

5. A rajzolando tárgyat tegyük hozzáférhetővé a szemlélet részére, mert hiányos szemlélet alapján vagy hiányosan dolgozik, vagy képzeletével esetleg hibásan pótolja a szemlélet hiányosságát a gyermek. Legyen az a tárgy, amit az osztály elé állítunk, megfelelő méretű, ha pedig csak kisebb tárgyakkal rendelkezünk, akkor egy-egy kisebb csoportnak adjunk egy-egy tárgyat, vagy adjuk a gyermek kezébe, hogy közvetlen közelből szemléljen.

6. Ne gondoljuk azt, hogy csak azt rajzoltathatjuk, ami az iskola rajzszertárában van, mert akkor olyan iskolákban, ahol a rajzoktatás részére semmi felszerelés nincs, semmit sem kellene rajzoltatnunk. Legyünk körültekintők és

leleményesek, akkor a gyermekek, a szülők és a nagy természet segítségével mindent megtudunk szerezni, amirc szükségünk van.

7. Amint az egész rajzoktatásban, úgy az anyag megválasztásnál is óvakodjunk az idegen nemzetek szolgálai utánzásától, s ha valamit átvesszünk is, mert hiszen sok jót tanulhatunk s kell is tanulnunk a külföldtől (különösen eleinte), azt alakítsuk át a magunk módja szerint. Legyen oktatásunkban eredetiség, magyar nemzeti karakter. Hiszen nálunk más világ van, mások az emberek, más a föld, más a temperamentum s minden. Legyen más tehát oktatásunk is, hogy a nemzetek közé állva, mindenki ráismerhessen a magyar nemzeti kulturára.

Büszkeségünk az legyen, hogy a rajzoktatás terén is magyarán és magyarul álljuk meg helyünket.

Remes Alajos.

EGYESÜLETI ÉLET.

Országos bizottságunk és a magyar beszéd tanítása. Most, hogy a magyar beszéd tanításának terve megjelent, igen időszerűnek tartjuk közzétenni azokat a határozatokat, amelyeket *Mihalicska János* pozsonyi kath. főtanító indítványára a múlt év augusztus havában tartott országos bizottsági ülésünk elfogadott: 1. A «Magyarországi kath. Tanítók Orsz. Bizottsága» ismételten kimondja, hogy a magyar nyelv tanítását, mint a magyar nemzeti nevelés egyik legfontosabb kérdését, állandóan napirenden tartja. 2. A magyar nyelvnek a nem magyar tanítási nyelvű katolikus népiskolákban való sikeresebb tanítása érdekében *óvóiskolák* létesítését javasolja. 3. A kath. tanítóképző-intézetekben a magyar nyelv tanításának módszerére kiváló gond fordítassék. 4. A magyar nyelv tanításának gyakorlati bemutatásának céljából a kath. tanítóegyesületeket magyar nyelvi *gyakorlati tanítások* megtartására kéri fel. 5. Gondoskodni fog a magyar nyelv tanításának módszeres eljárását tárgyaló *vezérkönyv* megírásáról. 6. A nem magyar tanítási nyelvű kath. népiskolák részére a magyar beszélgetéseket tárgyaló *olvasó- és tankönyvek* megjelenítését szükségesnek tartja. 7. Feliratot intéz a nmélt. püspöki karhoz, melyben kérelmezni fogja, hogy az egyház a magyar nyelv tanítását és a nemzeti szellemű hazafias nevelést a kath. népiskolákban az egyházi iskolai hatóságok által miként a múltban, úgy a jövőben is, a *legszigorúbban* ellenőriztesse és az esetlegesen előforduló mulasztásokkal szemben fegyelmi szabályzata szerinti eljárást haladéktalanul érvényesítse. 8. Magának a magyar nyelvnek eredményesebb tanítása, továbbá a tanulók anyanyelvének gondozása és a néppel való *közvetlen személyes érintkezés* céljából szükségesnek tartja, hogy a jövő tanító-nemzedéknek a képző-intézetekben alkalom és mód adassék a vidék lakossága *anyanyelvének* elsajátítására.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulatnak az 1908—9. iskolaévre érvényes hivatalos tankönyvjegyzéke kívánatra ingyen és bérmentve haladéktalanul megküldetik. Tartalmazza az elemi és felsőbb nép- és polgári iskolák, tanítóképzők és egyéb oktatási intézetek használatára egyházhatalósággal és miniszterileg is engedélyezett tankönyveket és tanszereket.

Katholikus Szemle és a Szent-István-Társulat rendes tagsága. Több mint húsz év óta szolgálja a Kath. Szemle című folyóirat egyre növekedő sikerrel a kath. tudomány érdekeit. Egyesíti minden tudományág művelőit

s olvasóit állandóan tájékoztatja a tudományok állásáról. A hazai történelem, irodalom és egyháztörténet mellett figyelme kiterjed a természettudományokra és művészetekre is s gazdag kritikai rovatán kívül folytonosan számontartja az összes számbavehető magyar folyóiratok cikkeit. A *Katholikus Szemle* nemesek saját cikkeivel tanít és művel, hanem a magyar tudományos irodalom egész termelésére figyel s így minden tudomány buvirát vagy barátját figyelmezteti a másutt megjelenő, s őt érdeklő tanulmányokra. A *Katholikus Szemle* a magyar katolicizmus majdnem minden lesebesebb tollforgatójának közreműködésével dr. Mihályfi Ákos, a budapesti tudományegyetem nyilvános, rendes tanára szerkeszti. A Szent-István-Társulat rendes tagjai évdíjak fejében ingyen kapják, de előfizetés útján is meg lehet szerezni s ez esetben előfizetési ára egy évre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Erre magas színvonalú tudományos és szépirodalmi havi folyóiratnak újévi első száma most került ki a sajtó alól. Tartalma oly gazdag, értékes és változatos, mint aminőnek már évek hosszú sora óta megszoktuk. Hosszabb cikkeiből kiemeljük a következőket: *Elvi ellentétek a modern és a katolikus tudomány között*. Irta Bernhard Zsigmond S. J. *Sipulus*. Irta *Mindardis Flóris dr. Prisca*. Elbeszélés olaszból. Fordította Császár József dr. *Dalaimból*. Irta *Auer István*. *Téli műkiállítások*. Irta X. *Jézus a tengeren*. Költemény. Irta *Harsányi Lajos*. *Újabb regényeink*. Irta *Dr. J. Folyóiratok szemléje*. Irta *Dr. Rendkívül gazdag könyvismeretű és bírálati rovat zárja be e tartalmas januári füzetet. Most, az új év kezdetével szíves figyelmükbe ajánljuk t. kartársainknak a *Katholikus Szemle* révén a Szent-István-Társulat *rendes tagságát*. Rendes tagok azok, akik a Társulatnak évenként 10 korona tagdíjat fizetnek. Kötelezettségük három évre szól. A fölvetél mindig a folyó napitári év első napjától számítattatik, habár a fölvetel évközben történik is. Ehhez képest mindig az egész évi tagdíjat kötelesek fizetni, viszont a folyó évi tagilletménynek már megjelent részleteit pótlólag megkapják. Rendes tagjainak elsősorban a *Katholikus Szemle*t küldi a Szent-István-Társulat, mely július és augusztus hónap kivételével minden hónapban egyszer jelenik meg. A Szemlén kívül újabb jeles bitvédelmi műveket ad tagjainak tagilletményként a Szent-István-Társulat. Két év előtt kezdte ezeknek kiadását s mindjárt az első esztendő alig sejtett eredménnyel végződött. Az előző években bevált módszerhez ragaszkodni fog a Szent-István-Társulat ebben az esztendőben is. Az idei tagilletményi művek is olyan kérdéseket fognak tárgyalni, melyek erősen belenyúlnak a modern élet és gondolkodás szövevényeibe s amelyekbe kapaszkodva vagy amelyekből kiindulva naponta erős támadások érik az Anyaszentegyházat. A *rendes tagságról szóló részletes tájékoztatóval, alapszabállyal kívánatra szívesen szolgál a Szent-István-Társulat*.*

A népbolondítók ellen irt könyvek. Gonosz emberek, akik azért zavarják meg a magyar nép lelkének tisztá vizét, hogy a zavarosban halászhasanak, sok zenebonat okoztak az utolsó évtized alatt. Minden tisztességes ember és jó hazafi azon munkálkodik, hogy a szegénység sorsán javítások történjenek s az utolsó időben hasonlíthatatlanul többet tettek az egyház, az iskola, a kormány, a megyék, a városok, a társaskörök, egyletek, főurak és kaputos emberek a szegény népért, mint azelőtt száz év alatt. Azonban a külföldről behurcolt bűjtogató eszmék a magyar hazában megbontják a békét s a Jakabok a hiszékeny szegény népet az urak, a papok, a hivatalok, a katonaság és a fönnálló rend ellen uszítják. Aratósztrájkokkal akarják elérni azt, hogy a nép ne vágja le az Isten áldását, hanem hagyja kárba veszni, kiperegni a megérett kalászt, inkább legyen éhínség, hogy az éhezőket jobban hatalmukba kerithessék: általános munkaszünetek rendezésével szoktatják rá a dologtalanságra, koresmázásra a munkásokat azok, akik a szent ünnepeket időlopásnak mondják: állandó adókat zsarolnak rajtuk azok, akik az adózás megtagadását elvnek mondják ki, s a kicsikart pénzen

a zsidó vezetők Budapestén háromemeletes házakat vesznek maguknak. S a szegény jó magyar nép, mely nem tudja, mily piszkos emberek vezetik a magyar szociáldemokratákat, még mindig hisz e népbolondítóknak, ahelyett, hogy vasvillával igazítaná ki a határból őket. E népbolondítók üzelmeit leplezik le a Szent-István-Társulat népiratkái közül azok, melyeket itt el-sorolunk. Ezeket kell a nép kezébe adni, hogy nyilják ki a szemé és ne higgyen a Jakaboknak, kik a vallás és a szent haza eszméje ellen lázitanak. Ime egész sereg elbeszélés a népbolondítókról, igaz történetek és költött szép históriák vegyesen: *A pörüljárt népvészér* (Népirat 195. sz., ára 6 fillér), *A méltóságos asszony aranya* (182. sz., ára 6 fillér), *A népbolondítók* (134. sz., ára 8 fillér), *A mezőhegyi nagy ribillió* (142. sz., ára 16 fillér), *A szociálista* (126. sz., ára 6 fillér), *Tudja-e, hogy mi a nyomor?* (240. sz., ára 8 fillér), *Szent Vince apostola* (242. sz., ára 8 fillér), *Új veszedelmünk* (Az igaz, hogy ez még a fillokszeránál is nagyobb veszedelem. 142. sz., ára 6 fillér), *Dikics Dániel májster úr* (158. sz., ára 10 fillér), *Balga János szomorú nótája* (151. sz., ára 10 fillér) és sok más tanulságos történet, melyekhez a hamis nazarénusok (120. sz., ára 10 fillér) ellen irt kis füzet s *A hitetlen* (154. sz., ára 8 fillér) című kis történet járul a másik két metyely ellen. Ide soroljuk még az *Amerikába csalogatók népbolondítását* (48. és 184. sz., árak 6—6 fillér) is, amelynek veszedelmességét és csalókaságát az idén láttuk, mikor vagy harmincezer kibolondított szegény magyar jóformán az éhhalál elől menekült haza kincses Amerikából. Ezeket meg a csaló ügynökök fosztották ki s csak épen a rajtukvalóval jöttek haza a nyomorúságból. Népem, ne higgy a bolondítóknak, akár lázadásra akarjanak bírni, akár Amerikába kivándorlásra akarjanak csábítani — erre tanítanak e szép históriák.

Jézus szentséges szívének szentelt élet. Irta *Mohl Antal dr.* A Szent-István-Társulat bizományában Jézus szentséges szíve tiszteletét hirdető új könyv jelent meg, *Mohl Antal dr.*, aki csak korban agastyán, de tárgya iránti szeretetében üdőbb és lelkeesebb, mint valaha, egész nemes élete munkálkodásának legszebb gyümölcseit adja e munkában. Ez *Mohl Antal dr.*-nak legtartalmasabb, legjobban sikerült munkája, amit a szent szív tiszteletű valósággal a legszebb ajándék gyanánt üdvözölhetnek. A terjedelmes, negyven nagy oktáv ivre terjedő kötet első részében havi elmélkedések vannak: a második és harmadik rész a hónap első péntekjeire ad elmélkedési pontokat, a negyedik rész pedig gyönyörűbbnél-gyönyörűsebb imákat tartalmaz, melyek mind a szent szív tiszteletének mélyítését célozzák. Az ötödik rész ügyesen és praktikus ismeretű a szent szívre alakult társulatokat s egyben e társulatok ájtatossági gyakorlatait is. Az izlésesen kiállított munka ára 5 korona s megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében: Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. szám, valamint valamennyi vidéki könyvkereskedésben is.

Gondülő. Dr. *Dunay János*, ismert katolikus író szerkesztésében megjelent «Gondülő» címen 200 csinos képpel illusztrálva egy új anekdotás könyv, nagy negyedrét iven 320 lap terjedelemmel. Jól esik konstatalnunk, hogy a sok trágár könyv között ilyen tisztességes tartalommal mondhatni évenként egy-egy új könyv hagyja el a sajtót s a magyar közönség minden rétegében ott láthatni munkáit, bizonyosságául annak, hogy a magyar társadalom jobban szereti a tisztességes munkát az erkölcsstelen fércmunkáknál. Nyugodt lélekkel ajánlhatjuk olvasóinknak. A munka a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában kapható. Ára 1 kor., postadíj 20 fillér.

Kis Pajtás karácsonyi (17-ik) száma díszes kiállításban megjelent. Gazdag, érdekes tartalom, szép színesnyom-rású képek teszik kedvessé ezen számot is. A szülőknek a legmelegebben ajánljuk e lapot, melynél jobb, kedvesebb barátot nem adhatnak gyermekeiknek. Előfizetési ára a legolcsóbb: szept.—júniusra 6 kor., január—júniusra 4 kor. Tavalyi évfolyam diszkötésben (két kötet) 8 kor. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal. Megren-

delhető: «Kis Pajtás», Budapest, VII., Thököly-út 16. címen.

A **Zenelap**, melyet kitünő szakértelemmel Ság József ismert nevű zenei szakírónk szerkeszt immár 22 éven át, minden tekintetben érdemes, hogy pártoltassék. A «Zenelap» vezércikkei, pedagógiai tanulmányai, kritikái, újdonságai, tárcáicikkei mind-mind olyanok, melyek zenei kultúrétünkkel szoros összefüggésben vannak. Még a kántorok dolgaival is nemritkán foglalkozott a «Zenelap», sőt a nyugdíj-kérdéssel szemben fölötté fontos ajánlatot tett, amikor felszólította a kántorokat, hogy lépjenek be az «Orsz. zenészek nyugdíjgyűjesületé»-be, melynek már 137.000 korona vagyona van. Szóval a «Zenelap» felől minden fontosabb zenei ügyet, mert még az egyházzenei kérdésekkel is sokat foglalkozott. Most újévkor a lap a XXIII. évfolyamba lép át és ezen alkalomból ajánljuk tisztelt olvasóközönségünk figyelmébe. Az előfizetés egész évre 8 kor., félévre 4 kor. Az előfizetési pénzek legegyszerűbben, póstaútvánlyapon a «Zenelap» szerk. és kiadóhivatalába Budapesten, VIII. ker., Baross-u. 57. alá küldendők.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Kath. középiskolai tanárok gyűlése. A katolikus középiskolai tanáregyesület dec. 28. és 29-én Budapesten a Szent-István-Társulat dísztermében tartotta első közgyűlését. A keresztény szellemű nemzeti kultúra munkásai szentmisével kezdték tudományos munkájukat, ezzel is jelezvén, hogy a hit és a tudomány mily meghatározó egységben alkotja az igazi műveltség alapját. Az elnöki megnyitó, melyet dr. Máczy Engelbert, az egyesület elnöke mondott, megkapó szavakkal vázolta az egyesület sajátos célját és feladatát a többi hasonló középiskolai egyesületek között és éles elmével mutatott rá a középiskolai nevelés szükséges reformjának vezérlő szempontjaira. A két napos közgyűlésen mindvégig élénk érdeklődés kísérte az előadók fejtegetéseit. Így élénk vita fejlődött ki dr. Acsay A. és *Kerékgyártó* Árpádnak az erkölcsi nevelésről tartott előadása fölött. A hozzászólók között különösen feltűnt dr. *Giesswein* Sándor apát-kanonok fejtegetése, melyben az erkölcsi nevelés kérdésének állását vázolta nemcsak a magyar, hanem az egész európai tudományos életben. *Fodor* Gyula a *tankönyvekről* értekezett. Hangsúlyozta, hogy a tankönyv szükséges taneszköz az ismétlés, az emlékezés támogatására. Megállapította a tankönyvtípus képét. Szerinte legyen a tankönyv egyszerű, rövid, könnyen áttekinthető. *P. Kozmárik* István nagy tudással fejtegette az erkölcsi nevelés célját és eszközeit. Azt mondja: elvek, erős akarat, a szevedélyek alkotmányos fegyelmezése, e három szempont irányítsa a nevelő tanár működését, hogy ne pathologikus s tudákos, hanem harmonikus keresztény hazafiakat neveljen. A közgyűlésre az ország minden részéből nagy számban jelentek meg középiskolai tanárok.

A kath. tanítók segélyalapjának 25 éves évfordulója. Ez évben lesz 25 éves évfordulója annak, hogy a nagymélt. püspöki kar nagylelkű adományával a kath. tanítói segélyalap megalakult. Az évfordulót ez évben nagyobb szabású ünnepség keretében óhajta megülni az egyesület és ezen ünnepség előkészítésére dr. *Walter* Gyula prelátus elnökleite alatt fővárosi és vidéki tagokból álló bizottságot küldött ki a múlt évi közgyűlés.

Hozzászólás a temetési búcsuztatásokhoz. Az ügy érdekében szükségesnek tartjuk még a következő hozzászólásokról megemlékezni: Nem áll az —

legalább általánosságban nem — hogy népünk *köve* *teli* a nevek kiéneklését. El lehet azt hagyni, amire számtalan példa van. 25 éve, hogy mostani állásomat mint kántortanító elfoglaltam. Itt akkor szokásban volt a névszerinti búcsuztatás még a kistemetéseknél is. Volt rá eset, hogy egy-egy nagytemetésen 30—35 versig terjedő búcsuztatót kellett énekelnem tömérdek névvel. Megvallom őszintén, nehezemre esett e szokás fönntartása s nem vigasztalt az a körülmény sem, hogy a gyászoló felek hálások voltak s a hála a könyhára is hajtott valamit. Gondolkodtam, változtathatnék-e e szokáson? Legelőbb is kiválasztottam 24 embert, akik szívesen vállalkoztak arra, hogy a templomi énekkarba belépjenek. Az első évben, különösen az adventi és a böjti időszakban, csaknem esténként foglalkoztam velük, s a többi között megtanultuk a nagytemetési gyászszertartást is, 8—10 versből álló általános búcsuztató gyász-énekekkel. Mihelyt ezzel elkészültünk, a legelső nagytemetésnél már az énekkar működött, a névszerinti búcsuztatáshoz szokott hívek s a gyászoló felek legnagyobb meglepedésére és lelki épülésére. Ezzel meg volt törve a jég. Igaz, hogy minden nagytemetéshez nem kívánják az énekkart, de azóta névszerinti búcsuztató a mai napig sines! A névszerinti búcsuztatásokat föltétlenül fölrendőknék tartom, ezt az eddigi hozzászólások kellőképp indokolták: ezt azonban sem főpásztori rendelettel, sem a kántor rögtöni elhatározásával elhagyni nem volna tanácsos. Igen jó segítség erre az énekkar. Tessék megpróbálni! Vágkirályfalva. *Kovács István*, fönntanító és kántor.

Tájékoztató.

A magyarországi kath. tanítók Országos Bizottságának és az Országos Kath. Tanügyi Tanácsnak védő-elnöke: gróf Zichy Gyula pécsi püspök. Tisztikara: dr. Sz. Jordán Károly apát-plébános egyházi elnök, Ember Károly lovag, tank. igazgató világi elnök, Dreisziger Ferenc tank. tanár titkár, Dobos János vezető-tanító elnöki titkár, dr. Zelliger Vilmos pápai káplán pénztáros, Geregy József hittanár ellenőr. Györffy János igazgató-tanító könyvtáros, Bertalan Vince tank. tanár, levéltáros. A kath. Tanügyi Tanács és tankönyvvizsgáló bizottság központi irodájának helyisége Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Szent-István-Társulat.

A kath. tanítók segély- és árvaházalapjának elnöke: dr. Walter Gyula prelátus-kanonok Budapest, IV., Papnevelő-u., alelnöke: Stark Lajos igazgató-tanító Nagyvárad, jegyzője: Bertalan Vince Esztergom.

Országos Kath. Magyar Iskolaeztesület egyházi elnöke: gróf Széchényi Miklós győri püspök, világi elnöke: gróf Zichy János v. b. titkos tanácsos, ügyvivő elnök: dr. Giesswein Sándor, ügyvivő igazgató: Ember Károly. Az ügyvivő igazgatóság tagjai: dr. Dudek János, dr. Mihályfi Akos, titkár Geregy József, jegyző Urbán József, pénztáros: Gäbler Gyula, ellenőr: Grossmann József. Az iroda: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Szent-István-Társulat; az egyesületnek tüz-biztosításokat közvetítő központi irodája Budapest VIII., Baross-u. 10.

Szerkesztői üzenetek.

U. G. 1. Miután szolgálati ügy, forduljon kérelemmel az egyházmegyei fönntanfelügyelőséghez. **2.** Megnősülhet. Intézzon kérdést a szolgabíróhoz, mint akihez a katonai ügyek tartoznak. — **K. F. 1.** A magyar tanítási nyelvű iskola csak magyarul tanít. **2.** A nem magyar tanítási nyelvű iskola, ha államsegélyt nem élvez, akkor az 1907. XXVII. t.-c. 19. §., ha pedig államsegélyt élvez, akkor a 20. §. rendelkezése is kötelező. **3.** A kath. iskolában négy hittani óra van előírva. Kettő a hittani ismétlésre, kettő a tárgy tanítására. A tanító köteles jelen lenni a hitoktatás tanításán. A hitoktatást a lel-

s olvasót állandóan tájékoztatja a tudományok állásáról. A hazai történelem, irodalom és egyháztörténet mellett figyelme kiterjed a természettudományokra és művészetekre is s gazdag kritikai rovatán kívül folytonosan számontartja az összes számbavehető magyar folyóiratok cikkeit. A *Katholikus Szemle* nemcsak saját cikkeivel tanít és művel, hanem a magyar tudományos irodalom egész termelésére figyel s így minden tudomány buvárát vagy barátját figyelmezteti a másutt megjelenő, s őt érdeklő tanulmányokra. A *Katholikus Szemle* a magyar katolicizmus majdnem minden jelesebb tollforgatójának közreműködésével *Dr. Mihályfi Ákos*, a budapesti tudományegyetem nyilvános, rendes tanára szerkeszti. A Szent-István-Társulat rendes tagjai évdíjuk fejében ingyen kapják, de előfizetés útján is meg lehet szerezni s ez esetben előfizetési ára egy évre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28. Eme magas színvonalú tudományos és szépirodalmi havi folyóiratnak újévi első száma most került ki a sajtó alól. Tartalma oly gazdag, értékes és változatos, mint aminek már évek hosszú sora óta megszoktuk. Hosszabb cikkeiből kiemeljük a következőket: *Elvi ellentétek a modern és a katolikus tudomány között*. Irta Bernhard Zsigmond S. J. *Sipulusz*. Irta *Művész* Flóris dr. *Prison*. Elbeszélés olaszból. Fordította Császár József dr. *Dalaimból*. Irta Auer István. *Téli műkiállítások*. Irta X. *Jézus a tengeren*. Költemény. Irta Harsányi Lajos. *Újabb regényeink*. Irta *Dr. J. Folyóiratok szemléje*. Irta *Dr. Rendkívül gazdag könyvismertetési és bírálati rovat zárja be e tartalmas januári füzetet. Most, az új év kezdetével szíves figyelmükbe ajánljuk t. kartársainknak a *Katholikus Szemle* révén a Szent-István-Társulat *rendes tagságát*. Rendes tagok azok, akik a Társulatnak évenként 10 korona tagdíjat fizetnek. Kötelezettségük három évre szól. A fölvételt mindig a folyó naptári év első napjától számítattik, habár a fölvétel évközben történik is. Ehhez képest mindig az egész évi tagdíjat kötelesek fizetni, viszont a folyó évi tagilletménynek már megjelent részleteit pótlólag megkapják. Rendes tagjainak elsősorban a *Katholikus Szemle*t küldi a Szent-István-Társulat, mely július és augusztus hónap kivételével minden hónapban egyszer jelenik meg. A Szemlén kívül újabb jeles hitvédelmi műveket ad tagjainak tagilletményként a Szent-István-Társulat. Két év előtt kezdte ezeknek kiadását s mándjárt az első esztendő alig sejtett eredménnyel végződött. Az előző években bevált módszerhez ragaszkodni fog a Szent-István-Társulat ebben az esztendőben is. Az idei tagilletményi művek is olyan kérdéseket fognak tárgyalni, melyek erősen belenyúlnak a modern élet és gondolkodás szövevényeibe s amelyekbe kapaszkodva vagy amelyekből kiindulva naponta erős támadások érik az Anyaszentegyházat. A *rendes tagságról szóló részletes tájékoztatóval, alapszabállyal kívánatra szívesen szolgál a Szent-István-Társulat.**

A népbolondítók ellen irt könyvek. Gonosz emberek, akik azért zavarják meg a magyar nép lelkének tiszta vizét, hogy a zavarosban halászhasanak, sok zenebonat okoztak az utolsó évtized alatt. Minden tisztességes ember és jó hazafi azon munkálkodik, hogy a szegénység sorsán javítások történjenek s az utolsó időben hasonlíthatatlanul többet tettek az egyház, az iskola, a kormány, a megyék, a városok, a társaskörök, egyesületek, főurak és kaputos emberek a szegény népert, mint azelőtt száz év alatt. Azonban a külföldről behurcolt hujtogató eszmék a magyar hazában megbontják a békét s a Jakabok a hiszékeny szegény népet az urak, a papok, a hivatalok, a katonaság és a fönnálló rend ellen uszítják. Aratósztrájkokkal akarják elérni azt, hogy a nép ne vágja le az Isten áldását, hanem hagyja kárba veszni, kiperegni a megérett kalászt, inkább legyen ebinség, hogy az éhezőket jobban hatalmukba kerítessék: általános munkaszünetek rendezésével szoktatják rá a dologtalanságra, koreszmázásra a munkásokat azok, akik a szent ünnepeket időlopásnak mondják: állandó adókat zsarolnak rajtuk azok, akik az adózás megtagadását elvnek mondják ki, s a kicsikart pénzen

a zsidó vezetők Budapestén háromemeletes házakat vesznek maguknak. S a szegény jó magyar nép, mely nem tudja, mily piszkos emberek vezetik a «magyar szociáldemokratákat», még mindig hisz e népbolondítóknak, ahelyett, hogy vasvillával igazítaná ki a határból őket. E népbolondítók üzelmeit leplezik le a Szent-István-Társulat népiratkái közül azok, melyeket itt el-sorolunk. Ezeket kell a nép kezébe adni, hogy nyilják ki a szemé és ne higgyen a Jakaboknak, kik a vallás és a szent hazá eszméje ellen lázitanak. Ime egész sereg elbeszélés a népbolondítókról, igaz történetek és költőt szép históriák vegyesen: *A pörüljárt népvészér* (Népirat 195. sz., ára 6 fillér), *A méltóságos asszony aranya* (182. sz., ára 6 fillér), *A népbolondítók* (134. sz., ára 8 fillér), *A mezőhegyi nagy ribillió* (142. sz., ára 16 fillér), *A szocialista* (126. sz., ára 6 fillér), *Tudja-e, hogy mi a nyomor?* (240. sz., ára 8 fillér), *Szent Vince apostola* (242. sz., ára 8 fillér), *Új veszedelmünk* (Az igaz, hogy ez még a fillokszeránál is nagyobb veszedelem. 142. sz., ára 6 fillér), *Dikics Dániel májster úr* (158. sz., ára 10 fillér), *Balga János szomorú nőtája* (151. sz., ára 10 fillér) és sok más tanulságos történet, melyekhez a hamis *nazarénusok* (120. sz., ára 10 fillér) ellen irt kis füzet s *A hitetlen* (154. sz., ára 8 fillér) című kis történet járul a másik két mételten. Ide soroljuk még az *Amerikába csalogatók népbolondítását* (48. és 184. sz., árak 6—6 fillér) is, amelynek veszedelmességét és esalókaságát az idén láttuk, mikor vagy harmincezer kibolondított szegény magyar jóformán az éhhalál elől menekült haza kincses Amerikából. Ezeket meg a csaló ügynökök fosztották ki s csak épen a rajtkvalóval jöttek haza a nyomorúságból. Népem, ne higgy a bolondítóknak, akár lázadásra akarjanak bírni, akár Amerikába kivándorlásra akarjanak esábitani — erre tanítanak e szép históriák.

Jézus szentséges szívének szentelt élet. Irta *Mohl Antal dr.* A Szent-István-Társulat bizományában Jézus szentséges szíve tiszteletét hirdető új könyv jelent meg. *Mohl Antal dr.*, aki csak korban agastyán, de tárgya iránti szeretetében üdőbb és lelkesebb, mint valaha, egész nemes élete munkálkodásának legszebb gyümölcseit adja e munkában. Ez *Mohl Antal dr.*-nak legértelmesebb, legjobban sikerült munkája, amit a szent szív tiszteletével valóssággal a legszebb ajándék gyanánt üdvözölhetnek. A terjedelmes, negyven nagy oktav ivre terjedő kötet első részében havi elmélkedések vannak: a második és harmadik rész a hónap első péntekjeire ad elmélkedési pontokat, a negyedik rész pedig gyönyörűbbnél-gyönyörűsebb imákat tartalmaz, melyek mind a szent szív tiszteletének mélyítését célozzák. Az ötödik rész ügyesen és praktikusán ismeretli a szent szívre alakult társulatokat s egyben e társulatok ájtatossági gyakorlatait is. Az izlésesen kiállított munka ára 5 korona s megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében: Budapest, IV. Kecskeméti-u. 2. szám, valamint valamennyi vidéki könyvkereskedésben is.

Gondüző. Dr. *Donay János*, ismert katolikus író szerkesztésében megjelent «Gondüző» címen 200 csinos képpel illusztrálva egy új anekdotás könyv, nagy negyedrét iven 320 lap terjedelemmel. Jól esik konstatálnunk, hogy a sok trágár könyv között ilyen tisztességes tartalommal mondhatni évenként egy-egy új könyv hagyja el a sajtót s a magyar közönség minden rétegében ott láthatni munkáit, bizonyosságával annak, hogy a magyar társadalom jobban szereti a tisztességes munkát az erköletelen fércmunkáknál. Nyugodt lélekkel ajánlíhatjuk olvasóinknak. A munka a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában kapható. Ára 1 kor., postadíj 20 fillér.

Kis Pajtás karácsonyi (17-ik) száma diszes kiállításban megjelent. Gazdag, érdekes tartalom, szép színesnyomású képek teszik kedvessé ezen számot is. A szülőknek a legmelegebben ajánljuk e lapot, melynél jobb, kedvesebb barátot nem adhatnak gyermekeiknek. Előfizetési ára a legolcsóbb: szept.—júniusra 6 kor., január—júniusra 4 kor. Tavalyi évfolyam díszkötésben (két kötet) 8 kor. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal. Megren-

delhető: «Kis Pajtás», Budapest, VII., Thököly-út 16. címen.

A **Zenelap**, melyet kitünő szakértelemmel Ság József ismert nevű zenei szakírónk szerkeszt immár 22 éven át, minden tekintetben érdemes, hogy pártoltassék. A «Zenelap» vezércikkei, pedagógiai tanulmányai, kritikái, újdonságai, tárcacikkei mind-mind olyanok, melyek zenei kultúrétünkkel szoros összefüggésben vannak. Még a kántorok dolgaival is nemritkán foglalkozott a «Zenelap», sőt a nyugdíj-kérdéssel szemben fölötte fontos ajánlatot tett, amikor felszólította a kántorokat, hogy lépjenek be az «Orsz. zenészek nyugdíjgyesületé»-be, melynek már 137.000 korona vagyona van. Szóval a «Zenelap» fölötte minden fontosabb zenei ügyet, mert még az egyházzenei kérdésekkel is sokat foglalkozott. Most újjévkor a lap a XXIII. évfolyamba lép át és ezen alkalomból ajánljuk tisztelt olvasóközönségünk figyelmébe. Az előfizetés egész évre 8 kor., félévre 4 kor. Az előfizetési pénzek legcélszerűbben, póstaútványlapon a «Zenelap» szerk. és kiadóhivatalába Budapesten, VIII. ker., Baross-u. 57. alá küldendők.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Kath. középiskolai tanárok gyűlése. A katolikus középiskolai tanáregyesület dec. 28. és 29-én Budapesten a Szent-István-Társulat dísztermében tartotta első közgyűlését. A keresztény szellemű nemzeti kultúra munkásai szentmisével kezdték tudományos munkájukat, ezzel is jelezvén, hogy a hit és a tudomány mily meghatározó egységben alkotja az igazi műveltség alapját. Az elnöki megnyitó, melyet dr. Mány Engelbert, az egyesület elnöke mondott, megkapó szavakkal válaszolt az egyesület sajátos célját és feladatát a többi hasonló középiskolai egyesületek között és éles elmével mutatott rá a középiskolai nevelés szükséges reformjának vezérlő szempontjaira. A két napos közgyűlésen mindvégig élénk érdeklődés kísérte az előadók fejtegetéseit. Így élénk vita fejlődött ki dr. Acsay A. és *Kerékgyártó* Árpádnak az erkölcsi nevelésről tartott előadása fölött. A hozzászólók között különösen feltűnt dr. *Giesswein* Sándor apát-kanonok fejtegetése, melyben az erkölcsi nevelés kérdésének állását válaszolta nemcsak a magyar, hanem az egész európai tudományos életben. *Fodor* Gyula a *tankönyvekről* értekezett. Hangsúlyozta, hogy a tankönyv szükséges taneszköz az ismétlés, az emlékezés támogatására. Megállapította a tankönyvtípus képét. Szerinte legyen a tankönyv egyszerű, rövid, könnyen áttekinthető. *P. Kozmárik* István nagy tudással fejtegette az erkölcsi nevelés célját és eszközeit. Azt mondja: elvek, erős akarat, a szevedélyek alkotmányos fegyelmezése, e három szempont irányítsa a nevelő tanár működését, hogy ne pathologikus s tudákos, hanem harmonikus keresztény hazafiakat neveljen. A közgyűlésre az ország minden részéből nagy számban jelentek meg középiskolai tanárok.

A kath. tanítók segélyalapjának 25 éves évfordulója. Ez évben lesz 25 éves évfordulója annak, hogy a nagymélt. püspöki kar nagylelkű adományával a kath. tanítói segélyalap megalakult. Az évfordulót ez évben nagyobb szabású ünnepség keretében öhajlja megülni az egyesület és ezen ünnepség előkészítésére dr. *Walter* Gyula prelátus elnöklete alatt fővárosi és vidéki tagokból álló bizottságot küldött ki a múlt évi közgyűlés.

Hozzászólás a temetési búcsuztatásokhoz. Az ügy érdekében szükségesnek tartjuk még a következő hozzászólásokról megemlékezni: Nem áll az —

legalább általánosságban nem — hogy népünk követei a nevek kiénekklését. El lehet azt hagyni, amire számtalan példa van. 25 éve, hogy mostani állásomat mint kántortanító elfoglaltam. Itt akkor szokásban volt a névszerinti búcsuztatás még a kistemetéseknél is. Volt rá eset, hogy egy-egy nagytemetésen 30—35 versig terjedő búcsuztatót kellett énekelnem tömérdek névvel. Megvallom őszintén, nehezemre esett e szokás fönntartása s nem vigasztalt az a körülmény sem, hogy a gyászoló felek hálások voltak s a hála a könyhára is hajtott valamit. Gondolkodtam, változtathatnék-e e szokáson? Legelőbb is kiválasztottam 24 embert, akik szívesen vállalkoztak arra, hogy a templomi énekkarba belépjenek. Az első évben, különösen az ádventi és böjti időszakban, csaknem esténként foglalkoztam velük, s a többi között megtanultuk a nagytemetési gyászszertartást is, 8—10 versből álló általános búcsuztató gyászénekekkel. Mihelyt ezzel elkészültünk, a legelső nagytemetésnél már az énekkar működött, a névszerinti búcsuztatáshoz szokott hívek s a gyászoló felek legnagyobb meglegedésére és lelki épülésére. Ezzel meg volt törve a jég. Igaz, hogy minden nagytemetéshez nem kívánják az énekkart, de azóta névszerinti búcsuztató a mai napig sines! A névszerinti búcsuztatásokat föltétlenül förlendőknek tartom, ezt az eddigi hozzászólások kellőképp indokolták: ezt azonban sem főpásztori rendelettel, sem a kántor rögtöni elhatározásával elhagyni nem volna tanácsos. Igen jó segítség erre az énekkar. Tessék megpróbálni! Vágkirályfalva. *Kovács István*, fötanító és kántor.

Tájékoztató.

A magyarországi kath. tanítók Országos Bizottságának és az Országos Kath. Tanügyi Tanácsnak védőelnöke: gróf Zichy Gyula pécsi püspök. Tisztikara: dr. Sz. Jordán Karoly apát-plébános egyházi elnök, Ember Karoly lovag, tank. igazgató világi elnök, Dreisziger Ferenc tank. tanár titkár, Dobos János vezetőtanító elnöki titkár, dr. Zelliger Vilmos pápai káplán pénztáros, Gerely József hittanár ellenőr. Györffy János igazgató-tanító könyvtáros, Bertalan Vince tank. tanár, levéltáros. A kath. Tanügyi Tanács és tankönyvvizsgáló bizottság központi irodájának helyisége Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Szent-István-Társulat.

A kath. tanítók segély- és árvaházalapjának elnöke: dr. Walter Gyula prelátus-kanonok Budapest, IV., Pappnevelő-u., alelnöke: Stark Lajos igazgató-tanító Nagyvárad, jegyzője: Bertalan Vince Esztergom.

Országos Kath. Magyar Iskolae egyesület egyházi elnöke: gróf Széchenyi Miklós győri püspök, világi elnöke: gróf Zichy János v. h. titkos tanácsos, ügyvivő elnök: dr. Giesswein Sándor, ügyvivő igazgató: Ember Karoly. Az ügyvivő igazgatóság tagjai: dr. Dudák János, dr. Mihályfi Akos, titkár Gerely József, jegyző Urbánfi József, pénztáros: Gäbler Gyula, ellenőr: Grossmann József. Az iroda: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Szent-István-Társulat; az egyesületnek tüzbiztosításokat közvetítő központi irodája Budapest VIII., Baross-u. 10.

Szerkesztői üzenetek.

U. G. 1. Miután szolgálati ügy, forduljon kérelemmel az egyházmegyei fötanfelügyelőséghez. **2.** Megnősülhet. Intézzon kérdést a szolgabíróhoz, mint akihez a katonai ügyek tartoznak. — **K. F. 1.** A magyar tanítási nyelvű iskola csak magyarul tanít. **2.** A nem magyar tanítási nyelvű iskola, ha államsegélyt nem élvez, akkor az 1907. XXVII. t.-c. 19. §., ha pedig államsegélyt élvez, akkor a 20. §. rendelkezése is kötelező. **3.** A kath. iskolában négy hittani óra van előírva. Kettő a hittani ismétlésre, kettő a tárgy tanítására. A tanító köteles jelen lenni a hitoktatás tanításán. A hitoktatást a lel-

kész látja el. A tanító külön felhatalmazás alapján taníthatja önállóan a hittant. 4. Az 1907. évi törvény és utasítás megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében is. — B. I. Beérkezett. Felhasználjuk. Egyebeket is készséggel fogadunk. — H. Gy. Bizonyítványt csak annak állítható ki, aki sikerrel levizsgázott. A magánvizsgálaton jelen van a plébános iskolaszéki elnök, egy kiküldött iskolaszéki tag és maga a tanító. Helyesen ott, ahol lakik.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

Kérem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Nagysurányi (Nyitra m.) róm. kath. iskolához hitbuzgó okleveles tanító kerestetik. Fizetése: iskolapénztartó 682 korona, egyszobás lakás a legszükségesebb butorral, agyémű nem adatik (ezen lakás pénzértéke 90 koronát). Államsegély 368 korona. Csak férfitanítók pályázhatnak. Kérvények *január 10-ig* az iskolaszékre címezve küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. 2 1—1

A dráhóci kántortanítói állásra 1908. dec. 28-ikára kiírt pályázat újból kitűzetik *január 7-ére*. Iskolaszék. 5 1—1

A valkői (Bars m.) róm. kath. kántortanítói állásra *január 8. napjának délelőtti 10 órájára* pályázat hirdetik. Lakása: két padlózott szoba, egy meleg konyha, kamara, házi pince és hozzá istálló, a ház mellett jó kert. Javadalmazása: 8 h. 1521 ööl szántóföld, 207 ööl rét, 177 ööl szőlőtalaj. Legeltetési jog: 2 db' szarvasmarhára és 6 db sertésre, 24 ürméter dorongfa fuvarral, de ebből 8 ürméter az iskolaterem fűtésére szolgál. 462 kgr. párbér buza, 570 kgr. párbér rozs, 10 mm. széna. Tandíj: mindennapi 60 tanköteles után fejenként 2 kor., 14 pozs. mérő buza és ugyanannyi rozs. Ismétlősök után fejenként 1 kor., ami körülbelül 20 korona. Ostyasütésért 88 kgr. buza. Passióéneklésért 1 kor. 60 fillér. Alapítványok után 3 kor. 90 fillér. Stólajövedelem körülbelül 70 kor. Offertoriumokból 2 kor. Államsegély 131 kor. Kötelessége az iskolai tanításon kívül az istentiszteleteknél orgonálni és az összes kántortanítókat elvégezni. A magyar nyelvnek teljes birtokában kell lennie. Kizárólag csakis okleveles, jó erkölcsű, magaviseletű, vallásos és hazafiás érzelmű pályázhatik. A kellően felszerelt folyamodványok *január 7-ig* a valkői róm. kath. iskolaszékre címezve a nemesényi (Bars m.) plébániahivatalnak beküldendők. Lehetőleg személyes megjelenés kéretik. *Turchányi Albert*, esperes-plébános. 4 1—1

Ipolynagyszőlősi főkegyház (Hont m.) róm. kath. kántortanítói állásra *január hó 21-ig* pályázat hirdetik, amely napon délelőtti a választás is megejtetik. Személyes megjelenés ajánlatos. Jövedelme: két padlózott szoba, konyha, kamra, istálló és 400 ööl kert; 3 m. hold szántóföld és három darab kaszáló; 30 pozsonyi mérő rozs, 12 méter tűzifa, borpénz 28 kor. munkaváltás 30 kor., tandíj 100 kor., ismétlősök-oktatásáért 20 kor., ostyasütésért 12 kor., offertoriumok és stóla átlag 50 kor., alapítványokból 24 kor., és államsegély 446 kor. Korpótételek biztosítva. Az állás azonnal elfoglalandó. Folyamodványok *Csigley Kálmán* iskolaszéki-elnökhez, Ipoly-Szécsénke, u. p. Ipolynagyszőlősi, intézendők. 7 1—1

Győri püspöki megye.

A patfalui (Moson m.) róm. kath. iskolaszék *január hó 3-ig* tartó pályázatot hirdet *segédtanítói* állásra az 1909. jan. hó 1-től június hó végéig terjedő időszakra. Az állomás azonnal elfoglalandó. Fizetés: Butorozott szoba fűtéssel és 400 kor. készpénz. *Kotzián Konstantin* isksz. elnök. 1 1—1

A boldogasszonyi (Moson m.) róm. kath. iskolánál egy osztálytanítói állásra *január hó 9-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme: 800 kor. a kath. hitközségtől, 200 kor. államsegély, 20 kor. kertilletmény és egy szoba a legszükségesebb butorral. Kötelessége: egy osztályt vezetni, a gazdasági ismétlőiskolában főlávta tanítani és a kántorságban segédkezni. Zeneismeret szükséges. Kérvények főt. *Leser Grácián* isksz. elnök címére küldendők. 3 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A pápateszéri osztálytanítói állás *január 5-ére* beírt pályázat. Díj: 1000 korona előleg havi részletekben, butorozott szoba és egy öla. Teendő: egy osztályt tanítani, az ismétlősöket oktatni és a kántorságban segédkezni tartozik. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények az iskolaszéki elnökség címére küldendők. 9 1—1

Egyházi Új Népektár.

Ima- és énekeskönyv **Máté János** kántortanító által szerkesztve, a veszprém-egyházmegyei hatóság által 1876—1908. sz. alatt jóváhagyva, most jelent meg **Nádai J.** könyvkereskedésében. **Keszthelyen.** Ezen csinos és tartós kiállítású könyv magában foglalja az egyházi évben előforduló összes ünnepekre és egyéb alkalmakra szokásos imákat és énekeket. Különösen a szentmise alatti és szentkeresztuti imák szép képekkel vannak illusztrálva. Igen alkalmas az iskolába járó növendékeknek, mert a szentmise alatti szolgálat módját (ministratio) is magában foglalja. Nyomása és kiállítása felveszi a versenyt a hasonló művekkel, ára mégis csekély: erős kötésben 50 fill., de kapható különféle diszkótésben is jutányos áron. A kántortanító uraknak mutatvány-példányt kívánatra küldök portómentesen megrendelés céljából 50 fillér beküldés ellenében. 671

ELFOGYÓFÉLBE

van az oly nagy keresletnek örvendő b. e. **Csima István** tőkántor által összeállított, az egész országban ismeretes 253 válogatott szép orgonakiséretű gyászme-énektár. Míg az új kiadás megjelent, az eredeti 8 korona ár helyett **5 koronáért** kapható a szerző özvegyénél Kiskunfélegyházán. Az új kiadás ára ismét 8 kor. lesz. 6 1—2

Szelvény. *E szelvény és 70 fillér levél-bélyeg beküldése ellen minden tanítónak joga van az 1 K 20 fill. bolti árú, most megjelent 1909. évi Zsebtalasz egy példányára, amely 15 különféle színnyomású térképet, és számos közérdekű földrajzi és csillagászati tudnivalót tartalmaz. Magyar Földrajzi Intézet, Budapest, Rudolf-rakpart 8. sz.*

8 1—3